

Får Barack Obama et eftermæle som en Truman eller en Carter?

USA: Mange amerikanere har i årevis afskrevet Barack Obama som en falleret præsident. Men USA's første sorte leder er måske på vej til at levere overraskelsen i sine sidste to år i Det Hvide Hus. Er han en principfast realist, der forstår kompleksitet, som en tidligere Bill Clinton-rådgiver mener? Eller er han med en tidligere Bush-ministers ord en venstreorienteret aktivist, der har svækket USA?

JØRGEN ULLERUP
Jyllands-Postens korrespondent
jorgen.ullerup@jp.dk

WASHINGTON

En cocktail af trods og kampgejst fyldte Barack Obamas stemme, da han den 20. november i fjor skar igennem en fastlåst debat og kundgjorde, at han ville beskytte op mod 5 mio. illegale indvandrere i USA fra udvisning.

Når sund fornuft ikke kunne få Kongressen til at reparere et ødelagt immigrationssystem, fordi Republikanerne nægtede at gå med til en afstemning, måtte han handle alene med et dekret.

Det var langtfra en desperat og uigennemtænkt handling. Det var Obamas måde at sige på, at han havde fået nok af seks års utrættelige republikanske forsøg på at spænde ben. Allerede i sin State of the Union tale i januar 2014 advarede han om, at han ville gå solo, når Republikanerne ikke ville lege med.

Igennem seks år er det lykkedes for modstanderne at male et billede af præsidenten som en handlingslammet fiasko. Det har skadet hans egen popularitet og også partiets, så Demokraterne ved midtvejsvalget i november måtte overlade kontrollen med Kongressen til Republikanerne.

Derfor valgte Obama at sige stop. Beskeden til Kongressen er, at han frem til næste præsidentvalg i november 2016 agter at gøre, som det passer ham. Officielt for at tjene det amerikanske folk, uofficielt for at sikre sig en plads i de amerikanske historiebøger som en succes.

Groft sagt står valget mellem at blive husket som en Harry Truman eller som en Jimmy Carter. Begge forlod Det Hvide Hus som nogle af de mest upopulære præsidenter i USA's historie. Men deres eftermæle formede sig vidt forskelligt.

Carter ledede en stribe katastrofer både ude og hjemme, fra gidselkrisen i Iran til den sovjetiske invasion af Afghanistan og en økonomisk nedtur i USA. Han har stadig et dårligt renommé, omend han ikke skraber bunden af hitlisterne som Richard Nixon og George W. Bush. Men på et tidspunkt så det ud, som om Obama ville gøre Carter rangen stridig.

Truman forlod embedet med en tilslutning fra kun 22 pct. Men takket være hans beslutninger i det sidste år i Det Hvide Hus betragtes han i dag som en af de største nogensinde: Luftbroen til Berlin, Marshall-planen, Truman-doktrinen om at stoppe Sovjetunionens fremmarch under Den Kolde Krig og ud-

sendelse af amerikanske tropper til Korea.

»Ligesom han fik Nobels fredspris for tidligt, er det for tidligt at spekulere på Obamas eftermæle, selv om han nok selv tænker en del på det,« siger tidligere Bill Clinton-rådgiver Mark Medish, der sammenligner Obama med en Wagner-opera: »Lidt bedre, end den lyder«.

Under alle omstændigheder vil Obama blive husket som USA's første sorte præsident. I skyggen af slaveriet, racismen og borgerretsbevægelsen vil hans valgsejre i 2008 og 2012 for altid stå som definerende øjeblikke i supermagtens historie, fastslår Medish, der afviser referencen til Truman.

Diktator eller tilskuer

»George W. Bushs frihedsdagsorden viste os, at Trumans magtfulde fremfærd ikke fungerer i det 21. århundrede. På en måde er Obamas styrke og svaghed, at han står for det modsatte af Truman og Bush junior. Han er en principfast realist, der forstår kompleksitet og sammenhæng. Det kan være intellektuelt attraktivt, men ser i praksis ofte ubeslutsomt og kaotisk ud.«

Andre har et langt mere kritisk syn på præsidenten. Kritikerne har i de senere år betegnet Obama skiftevis

INDENRIGS

Sejre og nederlag

- Sundhedsreformen fra 2010 er Obamas største præstation.
- Han tabte slaget om våbenkontrol efter masseskyderier.
- Han fik ikke hævet skatterne for at kæmpe mod voksende ulighed.
- Til gengæld fik han med en aggressiv keynesiansk politik reddet USA ud af finanskrisen i 2008.
- USA er i dag økonomisk langt stærkere end EU. Arbejdsløsheden er faldet til 5,5 pct.
- Ved hjælp af dekret har han hjulpet millioner af USA's 11 mio. illegale indvandrere.
- En række af USA's miljøkrav er blevet skærpet i kampen mod klimaforandringer.
- Obama har kæmpet for homoseksuelles rettigheder.

UDENRIGS

Sejre, ubekendte og nederlag

- Obama forsøger at få en atomafstale med Iran på trods af republikanske og israelske protester.
- Tidl. udenrigsminister Hillary Clinton trykkede i 2009 på en genstartsknap i Moskva, men siden er forholdet mellem de to lande dramatisk forværret. Obama afviser at sende våben til Ukraine i den nuværende konflikt.
- Obama lagde op til at bombe Bashar al-Assad i Syrien i sommeren 2013, men afblæste angrebet i sidste øjeblik.
- I sommeren 2014 indledte USA luftangreb i Irak og Syrien for at stoppe Islamisk Stat. Lykkes det at stoppe IS, er det en sejr.
- Hvis det lykkes at indgå en frihandelsaftale med EU, vil det være en sejr.
- Obama har besluttet at afblæse over 50 års kold krig med det kommunistiske regime i Cuba.
- Under tilbagetrækningen fra Afghanistan har Obama indvilliget i at lade en styrke blive. Præsidenten kritiseres for at ikke at have gjort det samme i Irak.

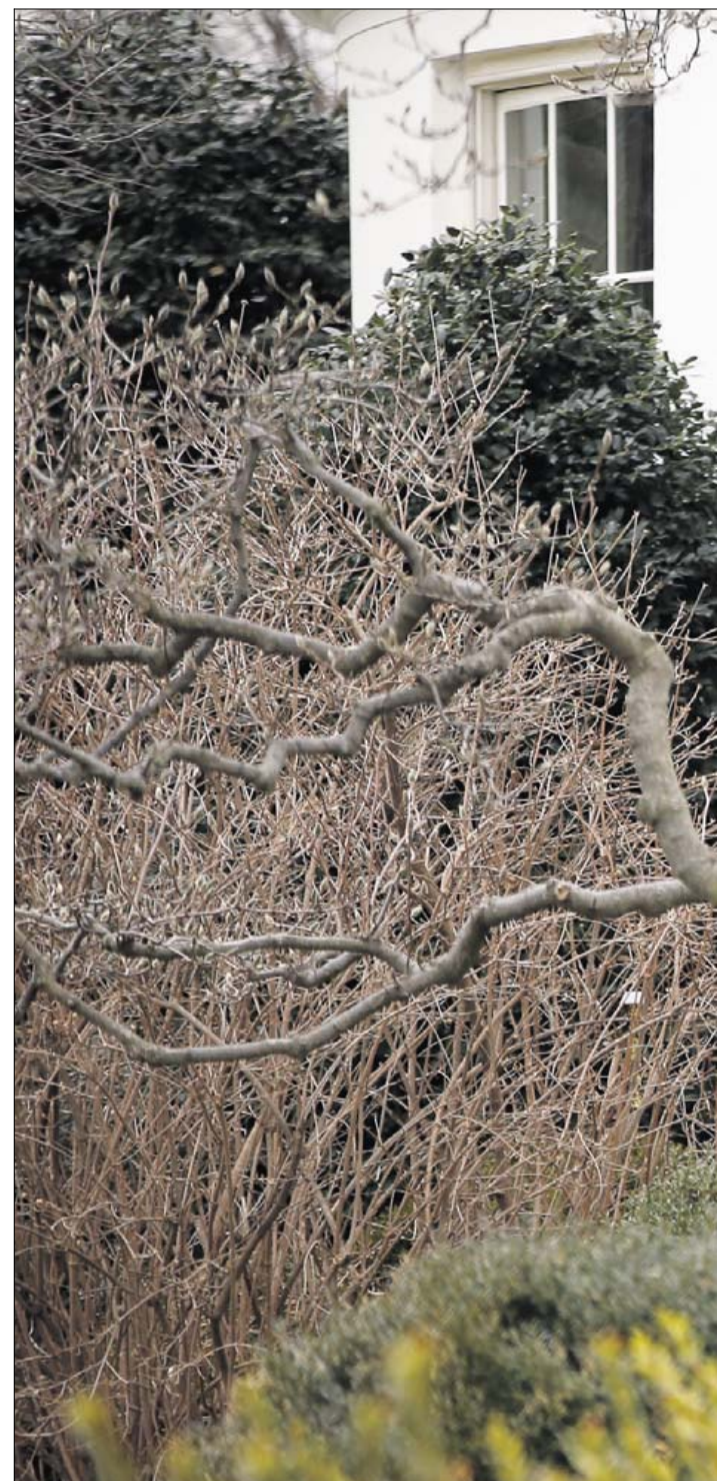
som en diktator og en passiv tilskuer. Eller som Washington Post beskrev præsidenten i en overskrift i august 2014: »Obama spiller golf, mens verden brænder.«

»Hvis man for to år siden havde spurgt, om Obama ville få et godt eftermæle, ville det have været et åbent spørgsmål. Det er det ikke mere. Selv demokrater ved, at Obamas nationale sikkerhedspolitik har været en serie af alvorlige fiaskoer,« siger Douglas Feith, viceforsvarsminister under præsident George W. Bush og nu seniorforsker ved den konservative tænketank Hudson Institute i Washington.

»Hvis vi genstarter vores forhold til Rusland, og Rusland bagefter invaderer Ukraine, er det objektivt set en fiasko. Det kan slet ikke diskuteres. For to år siden kunne man have spurgt, om Obama ville forhindre Iran i at få atomvåben? Nu er det klart, at han har givet op. Hele idéen med aftalen nu er, at den ikke vil forhindre Iran i at få atomvåben. Det er en tom våbenafstale. Alle ved, at den vil blive brudt, og at ingen vil gøre noget ved det.«

Slaget på hjemmefronten.

Obama mødte fra begyndelsen hård modstand fra Republikanerne i Kongressen, især da han lancerede idéen om

sundhedsreformen Obamacare, der skulle give sygesikring til over 30 mio. uforsikrede amerikanere.

Siden lovens vedtagelse med hiv og sving for fem år siden i en udgave, der lå langt fra Obamas ønskereform, er over 13 mio. amerikanere på trods af en kaotisk lancering blevet forsikret, og ifølge Kongressens uafhængige budgetkontor bliver reformen billigere end ventet.

Selv om det republikanske flertal i Repræsentanternes Hus har stemt over 50 gange for at afskaffe loven, er modstanden mod sygesikringsreformen mærkbart dalet. En højesteretsdom, som ventes i juni, kan dog igen slå reformen ud af kurs.

»Sundhedsreformen var en monumental reform, der berører millioner af amerikanere. Den var lige ved ikke at blive til noget, fordi Det Hvide Hus fumlede i lovgivningsprocessen. Det er enormt svært at gennemføre strukturreformer i et avanceret samfund af USA's størrelse, men Obama gjorde det,« konstaterer Mark Medish og sammenligner Obamacare med Franklin D. Roosevelts New Deal-reformer for arbejdsløse og genopretning af økonomien efter den store depression.

Obama har også forsøgt at opbygge et grønt eftermæle

Selv demokrater ved, at Obamas nationale sikkerhedspolitik har været en serie af alvorlige fiaskoer.

Douglas Feith, viceforsvarsminister under præsident George W. Bush

Obama fortjener ros for sin tilbageholdenhed og ro. Måske kræver det en kold fisk at svømme i verdens rørte vande.

Mark Medish, tidl. toprådgiver for præsident Bill Clinton

ved at gennemføre aggressive nye regler om alt fra luftforurening til kul og kvikksølv uden om Kongressen. Samtidig er han via dekretter kommet millioner af illegale indvandrere til hjælp og har dermed potentielt skaffet det demokratiske parti millioner af nye vælgere. Men på andre områder har han fejlet. Det lykkedes ham ikke at skærpe kontrollen med våben i USA efter flere masseskyderier, og han har ikke fået gennemført skattestigninger for de rigeste amerikanere.

Den globale udfordring

De afgørende slag om eftermælet kommer til at stå på udenrigsfronten.

USA's øverstkommanderende er nærmest berygtet for at ryste på hånden i afgørende situationer. Eller som en kommentator har formuleret det: Mens Bush var en leder, der ikke kunne lide at tænke, er Obama en tænk, der ikke kan lide at lede.

Han virkede beslutningslammet under Det Arabiske Forår og opfandt under krigen i Libyen udtrykket »at lede bagfra«. Bagefter underminerede han sin egen troværdighed og autoritet som verdens leder med en zigzagkurs i Syrien. Obama lagde først op til at bombe Bashar al-Assad, men vendte på en tallerken i sidste øjeblik.

I de seneste måneder har verden derimod set en anderledes slagkraftig præsident. Han vil besejre Islamisk Stat, indgå en atomafnæmning med Iran på trods af Republikanernes protester, fastholde et økonomisk, men ikke militært pres på Vladimir Putin og invitere Cuba tilbage i varmen efter et halvt århundredes kold krig.

Selv om det hele lykkes, vil holdningerne til præsidenten være stærkt delte.

Ifølge Douglas Feith er Obama ikke ubeslutsom og svag, som nogle mener. Han er på sin egen måde en dristig og effektiv leder. Problemet er, at hans venstreorienterede politik har brudt med en 60 år gammel konsensus, og det har svækket USA's position.

»Siden Anden Verdenskrig har vi fra venstre til højre i USA været enige om en række basale idéer. At amerikansk lederskab og militær styrke er vigtigt, at en præsident skal handle i udlandet for at forsvare amerikanske interesser. Konsensus i USA har været, at USA har rigtige fjender i verden. Obama er den første præsident, der ikke er enig. Hans synspunkt er, at der er lande, der med rette er fortørnede på os,« siger den tidligere Bush-rådgiver og understreger, at USA har ført en undskyldende po-

litik siden Obamas tale i Kairo i juni 2009.

»Han tror ikke på begrebet den frie verden. Han mener ikke, at folk i USA er frie, fordi vores system er råddent. Han mener, at det er arrogant at placere USA i rollen som leder, men ønsker at handle i fællesskab med et stort antal andre. Det er ikke lederskab.«

En kold fisk i stormen

Mark Medish mener, at Obama – der ellers er kendt for sine retoriske talemåder – har haft svært ved at træde i karakter og på overbevisende vis at forklare sit syn på verden. Som om han ikke fattede, hvilken enorm magt, der følger med embedet.

»Indtil for nylig og selv efter hans sejr i 2012 så det ud, som om Obama var skrumpet som præsident. Han har virket fraværende, og det var ikke klart, hvor hårdt han i virkeligheden arbejdede. Det så ud, som om Republikanernes bidende kritik gik ham på,« fastslår den tidligere sikkerhedsrådgiver for Bill Clinton. »Men Obama fortjener ros for sin tilbageholdenhed og ro. Måske kræver det en kold fisk at svømme i verdens rørte vande.«

Obamas popularitet er gået lidt op på det seneste. 44 pct. støtter ham, mens 51 pct. er kritiske ifølge Real Clear Politics' gennemsnit af målinger.

Præsident Barack Obama på vej ud af det Ovale Værelse i Det Hvide Hus på jagt efter en passende plads i historiebøgerne.

Arkivfoto: Andrew Harnik/AP